

Landskap: Småland Upptecknat av: P. Blom
 Härad: Smålands Adress: Bohusläns
 Socken: Berga Berättat av:
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1

Helstyggnandes förs. n. 1-9.

Den som arbetade på helgdag
fick svårt för att dö. n. 9.

Helzfrändes för.

Våra förfäder hade ingen
ransonering på arbetstiden. Man ar-
betade den mesta tiden på bygget
och unnade sig en kortare kort
vila. Det var endast under söm- och helg-
dagar man fick återgå till vila och
för dem som hade Ladugård med
beaktning av vigorna och brölloren - och
det var väl de flesta här på lands-
bygden - blev det ju ingen fullständig
frilåtelse då heller. Det var ju ^{helt} endast
det grövre arbetet, som var nedlagt,
medan spjöt och matlagning, besty-
ren samt städning väste och då
särskilt som under vardagen.

Och helgen ansågs börja

ACC. NR. M. 7839:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

På lördagen och söndagen hade man
bestämmelse om att arbetet om
sommaren 1866 skulle påbörjas
skulle upphöra kl. 2 om på lördagen.
För var förhållandes här: Först är
det till följande att det gamla bystäm-
mans laga skriftet studierade 1863
upphörde. Eldemannen behåller då
ett signal om arbetets upphörande
genom att klockan och denna signal
repeteras från det ena arbetslaget
till det andra, varefter arbetet påbör-
das och folket begår sig hem igen.
I gammalbygd Follnäsby hade man
samma bestämmelse, som till efter
omman konfirmerades av bystämman
och i Skalleby låt man 1866 inskriva
dessa bestämmelser i byns bok. 7

Denne bogen havde man væmligen
1635 gjort kontrakt med væsanden
at ingen skulle nægtes at tale om
tordagen (Linnæus' bogs bogen 1635).
Bogen Nythobak (protestantsk) for 1707
finnes intager en så tydelig betegnelse
Pastor havde været i predikan tilhø-
rene at anställa stället någon
torgdag eller dag väst för påfreds-
dag. Nythobakken Johan Nicolai
Ongrens ville pålynda ha ordning
at till sinne församlingen även
på tordagen de stora stället är
gjordes de dans och så att annat
en anständig liv. Detta var en föga
gudande förbedelse till sabbaten
och därför var det som pastor väna
de sind tillvarat för att bevärna dem

Fällställningar skog på lördagar eller
dag för högtidsdag. Skog arbeta på lördagen för-
utom vad som var nödvändigt an-
vänder av de gamla för stor betydelse
och därför förskänkte man syss-
lorna kvinnor och utombes till de
andra ungdomstiderna.

På "Sabbatsmorgonen" genomläsa
Christofaden i förhållande till dagens epis-
tel och evangelietext: psalmboken jäm-
te böner och psalmer. Man sjöng psal-
mer passande för tiden eller högti-
den. Såsom adventpsalmer under ad-
venttiden, julpsalmer under julen, nyårs-
psalmer vid nyår, passionpsalmer:

† I början av 1800-talet - 1860-talet

fästlagstuden, påskpratet vid påsk d. s. m.
flusandaktin fick inte jämnas utan
utövades regelbundet. Det gällde därför
att vara tidigt upp och morgonen,
Ej annars riskerade man att kom-
ma för sent till kyrkan och den
risken tog man hellre än att ^{man} dö-
mades för eller avbrötade programmet för
flusandaktin.

I kyrkan utövades väl be-
aktat som vanligt även den dagen,
men med rengöring och nytt folk
anses till att bli rikare även
vid de helgdagarna kommo efter var-
andra. Efter hemkomsten från kyrkan
är man middag och på kvällen man
kyrkdiktin för att i stället i för sig
en klipp eller vardagsdikt och sedan

ACC. N.R. M. 7889:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Besög mig ut i Ladugården för att vattna
 kreaturen och ge dem snifflingsfoder.
 När familjen stor, behövde ju inte
 flera besöka mig med detta arbete
 som behövligt var. På aftonen fortsatte
 husfärderna och husandarna under att
 läsa ut en postilla. De som varit
 i kyrkan följde redogöra för vad de
 hade inkommit och påskils ringning
 orden eller becken till predikan skulle va
 och en komma tillbaka och redogöra
 för smått till många värdar på präbenediktions.
 På långfredagen - var Fälsas
 dödsdag - fastste man, intogs föda,
 så var det kallmat, men det fanns
 även de som fastade helt och hållet
 och avstodo sålunda från att föda
 en någon föda den dagen.

En del torpare och backstugur
sittade, som ej hade egna drag kreatur,
plågade få begagna sig på böndernas
dear i söndagsaftnarna för vägen för att
bruka sin jord. Men själva ville bön-
derna icke förläta sitt vägarbete vä-
rskede på söndagen eller högtidsdag, för
den som en gång började hämnad
fick vanligen hålla på med detta
söndagsarbete så länge han var bond,
prästade de gamla.

Det var en lantbrukare på 1800-
talet som hade för vana att köra i jor-
den en eller annan söndagsaftnarna om vägen.
Och från mot kvällen annandag morgn
och han alltid förungen att bege
sig ut för åker för att hävståga.
En annandag morgn skulle sonen utgå

ACC. NR. M. 7839:8.

8
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

detta arbete med hästen. Han valde
då Endige stam, innan någon intress,
för att slippa uppmärksamhet
från ungdomens och andra förbipassande
personers sida. Mitt under
det han gick där ute på Prädan och
utgjorde sitt arbete fick han se en
bågvingad råk på isläns. Det var så
en påhårig byggnad, som han då
fick se. Den lunge mannen blev inte
så vitt hästen blev och han fick
se. Han spände genast ifrån hästen
och skyndade hem. Det var 1893 eller 1894 och
att ^{de} källorna var först 50 år sedan
dess. Mannen reste till Amerika 1895.
Troligen har han varit där, under
det nu är ganska länge sedan han
lät höra från sig.

På det vidtöparelse fanns
det även i detta sammanhang
Man hade nämligen också den upp-
fattningen, att den som arbetade för
sin eller behöfven fick vänta på att bli.

Fäderna gästade fick ur som kruska
med vad de lägo i ofärdigt. De
en språka om bidden och ropa ut
den gude. Fäderna var föreställningar
Kunna spåsa till sin för 1870-talet,
men de kunna dessutom ut
område blott.